

## **Bernhard af Clairvaux og Peter den Ærværdige om klostrenes fæstebønder, omkring 1120**

5 *Munkes og klostres besiddelse af ejendom og fæstebønder kunne i middelalderen undertiden føre til diskussion imellem gejstlige. Bernhard af Clairvaux (1090-1153) grundlagde cistercienserordenen som en videreførelse af kirkereformbevægelsen og en reaktion mod andre munkeordener, som han mente var blevet for slappe. Bernhard kritiserede bl.a. klostrenes besiddelse af verdslige ejendom og hold af fæstebønder som et brud på det oprindelige munkeideal. Herunder et uddrag Bernhards brev til Peter den Ærværdige (1092-1156), abbed i Cluny-klostret, samt Peter den Ærværdiges svar til Bernhard.*

[Bernhard af Clairvaux's brev til Peter den Ærværdige:]

15 Men, hvad har I at sige om verdslige besiddelser, som I ejer på samme måde som verdslige folk, eftersom I ikke i denne henseende synes at adskille jer fra dem på nogen måde? Fra landsbyer, godser, fæstebønder, tjenere og tjenestepiger og – hvad der er langt værre – fortjenester indhentet fra skatter, modtager I praktisk talt al denne fortjeneste ukritisk og opbevarer det uretmæssigt og beskytter det imod dem, som ville modarbejde jeres praksis.

20 [Peter den Ærværdiges brev til Bernhard af Clairvaux:]

Eftersom én af de kritikpunkter, der rejses imod os, er, at vi modtager fast ejendom, så vil vi nu svare på denne kritik. For det første fremsætter vi selv reglen.<sup>1</sup> Således foreskriver den f.eks. om modtagelsen af novicer<sup>2</sup>: "Hvis han ejer noget, så lad ham forinden give det til de fattige eller lad ham som en ærværdig donation skænke det til klostret." Ved således at sige "hvis han ejer noget," så undtager den intet. Og når den ikke undtager noget, så undtager den [klosterreglen] heller ikke nogen gård, noget gods, fæstebønder, tjenere, tjenestepiger eller noget af den slags. Det er klart, at intet er undtaget. Derfor står det også klart, at de ting, som vi har nævnt, ikke var undtaget. Den velsignede Gregors ord [...] var ligeledes i overensstemmelse med den udformning af reglen. Han forbød enhver biskop eller verdslig på nogen måde at forsøge at begrænse klostrenes indkomst, ejendom eller skøder eller at forsøge på under et eller andet påskud at give nogle tilsagn om friheder. [...] Han ville på ingen måde have forbudt dem [klostrene] at blive krænket i sådanne sager, hvis han havde anerkendt, at de ejede dem uretmæssigt. Og eftersom jordens afgrøder er mangfoldige og en stor mangfoldighed er tydelig i mange ting, og da godser ikke kan eksistere uden indbyggere, navnlig mænd og kvinder i forskellige forhold, og eftersom den velsignede Gregors skrifter ikke indeholder nogle undtagelser, hvad den slags ting angår, så følger heraf, at munke godt må eje indkomster, ejendomme, godser og tilsvarende med indbyggere af forskellig status, som er frie eller i et tjenesteforhold.

40

Da. overs. af M. Pihl efter: R. C. Cave & H. H. Coulson: *A Source Book for Medieval Economic History*, New York (1965), s. 299-301.

<sup>1</sup> Klosterreglen om munkenes fattigdom

<sup>2</sup> Novicer: munkelæringer, unge drenge.